

IBBY NOVICE

2. APRIL – MEDNARODNI DAN KNJIG ZA OTROKE

IBBY – Mednarodna zveza za mladinsko književnost (s sedežem v švicarskem Baslu) je na pobudo nemške pisateljice in novinark Jelle Lepman sklenila, da se en dan v letu posveti knjgam za otroke. Za ta dan je izbrala 2. april, rojstni dan velikega danskega pravljicarja Hansa Christiana Andersena (1805–1875).

Ob Mednarodnem dnevu knjig za otroke, ki se praznuje od leta 1967, obkroži svet poslanica s posebnim sporočilom, ki naj bi mlade zbližalo s knjigami. Poslanico vsako leto pripravi ena od nacionalnih sekcij IBBY. Slovenci smo doslej prispevali že tri poslanice: leta 1968 jo je napisal France Bevk, leta 1970 Ela Peroci, leta 1997 pa sta jo ustvarila Boris A. Novak (besedilo) in Matjaž Schmidt (plakat).

Pokroviteljica letošnjega Andersenovega dne je bila brazilska sekcija IBBY. Poslanico je napisala brazilska pisateljica in dobitnica Andersenove medalje (leta 2000) Ana Maria Machado. Avtorja spremljajoče ilustracije na plakatu, perujskega ilustratorja Rafaela Fabrica Yocktenga Benalcazarja, ki trenutno biva v Kolumbiji, so skupaj izbrale latinskoameriške sekcije IBBY.

Ana Maria Machado: KNJIGE – SVET V ČAROBNEM OMREŽJU

Bila sem še majhna, ne vem, koliko let mi je pravzaprav bilo. A bila sem dovolj velika, da sem lahko stala pred pisalno mizo svojega očeta in nanjo

položila roke, na katere sem naslonila brado. Tik pred mojimi očmi je stal kipec iz medenine: zelo suh vitez s kopjem v rokah, ki je sedel na še bolj suhem konju, za njim pa majhen osel, ki je nosil zelo obilnega majhnega moža, ki je vihtel svoj klobuk, kot bi z njim pozdravljal. Na moje vprašanje je oče odgovoril in mi ju predstavil: Don Kihot in Sančo Pansa.

Hotela sem vedeti, kdo sta bila in kje sta živela. Izvedela sem, da sta bila Španca in da že stoletja živita v čarobnem bivališču – v knjigi. Nato je moj oče prekinil svoje delo, vzel s police velikansko knjigo in mi začel kazati slike obeh ter pripovedovati njune zgodbe. Na eni od ilustracij je bil Don Kihot obdan s stotinami knjig.

– Kdo pa živi v teh knjigah? sem hotela vedeti.

Iz njegovega odgovora sem razbrala, da gre za najrazličnejše knjige, v katerih živi neskončno število oseb. Od tega trenutka naprej sem s pomočjo staršev spoznavala nekatere od njih, kot na primer Robinzona Crusoa na njegovem otoku, Gulliverja v deželi Liliput in Robina Hooda v njegovem gozdu. Nato sem ugotovila, da princeske in vile, velikani in duhovi, kralji in čarovnice, trije pujski in sedem palčkov, grdi raček in hudobni volk, vsi moji stari znanci iz zgodb, ki so mi jih pripovedovali, živijo tudi v knjigah.

Ko sem se naučila brati, sem tudi sama zaživela v knjigah. V pravljicah in

zgodbah sem se srečala z junaki z vsega sveta, s knjigami sem prepotovala ves svet, od Kitajske do Irske, od Rusije do Grčije. Popolnoma sem se vživela v knjige Monteiro Lobata, kot bi sama zares bila na kmetiji rumene žolne, kjer so se zgodbe dogajale. V knjigah sem živela. V svobodnih deželah brez meja. Čisto enostavno je bilo priti na Mississipi k Tomu in Hucku, jezdit po Franciji z d'Artagnanom, se izgubiti na bagdaski tržnici z Aladinom, leteti v deželo Nije s Petrom Panom, preleteti Švedsko na gosaku skupaj z Nilsom, se spustiti po zajčji luknji z Alico, biti skupaj z Ostržkom plen morskega psa, zasledovati Moby Dicka s kapitanom Ahabom, križariti po sedmih morjih s Krvavim kapitanom, iskati zaklade skupaj z Dolgim Johnom Silverjem, potovati okrog sveta s Phileasom Foggom, ostati več let na Kitajskem z Marcom

Polom, živeti v Afriki s Tarzanom, v gorah s Heidi ali v hišici v preriji z družino Ignalls, biti izpostavljen izkoriščanju na londonskih ulicah skupaj z Oliwerjem Twistom in na pariških s Cosette, preživeti požar z Jane Eyre, obiskovati šolo skupaj s Henrikom in Garronejem, slediti s Kim svetemu možu v Indiji, sanjati, da bom pisateljica skupaj z Jo March ali da na pobočjih Bahie skupaj s Pedrom Balo pripadam tolpi Kapitana Sable ... in potem sem brala vedno več knjig za odrasle.

Čisto preprosto, brez zemljepisnih meja in brez starostnih omejitev sem prehajala iz enih knjig v druge. Zdelo se je, da je vse povezano v čvrsto, čarobno omrežje.

Počasi sem iz tako veliko in tako različnih svetov ustvarila svoj lastni svet. In v knjigah, ki jih pišem, delim z ljudmi vse to, kar živi v meni.

NOVA MEDNARODNA LITERARNA NAGRADA V SPOMIN NA ASTRID LINDGREN – THE ASTRID LINDGREN MEMORIAL AWARD FOR LITERATURE

Sredi letošnjega januarja je Švedski državni svet za kulturo obvestil Slovensko sekcijo IBBY o novi mednarodni literarni nagradi, ki je posvečena spominu na švedsko mladinsko pisateljico Astrid Lindgren (1907–2002). Nagrado je ustanovila švedska vlada. Nagrada je denarna in znaša 5 milijonov SEK (približno 550 000 USD, približno 540 000 eurov). Namen nagrade je ohranjati spomin na Astrid Lindgren in njeno življenjsko delo ter promovirati literaturo za otroke in mladino kot tudi pravice otrok na svetovni ravni. Nagrada se bo podeljevala enkrat letno, prvič bo podeljena junija 2003.

Astrid Lindgren, avtorica priljubljenih junakov, kot so Pika Nogavička,

Emil, brata Levjesrčna in Kljukec s strehe je imela in še ima velik vpliv na literaturo za otroke in mladino na Švedskem in drugod po svetu.

Astrid Lindgren si je zelo prizadevala za pravice otrok in se javno zavzemala zanje. Zato je pomembno, da bo ta nagrada promovirala pravice otrok po vsem svetu v skladu s humanističnim prepričanjem pisateljice.

Spominska nagrada Astrid Lindgren za literaturo bo podeljena pisateljem in ilustratorjem za literarno delo za otroke in mladino, ki je na najvišji umetniški ravni in v skladu s humanističnim duhom Astrid Lindgren. Nagrajeni bodo lahko posamezniki in ustanove, društva, ki so dosegli pomembne uspehe pri